

Warszawa, dnia 12.06.2003 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

RPO-422814-IX-914/02/WK

00-090 Warszawa Tel. centr. 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 827 64 53

Pan
Prof. dr hab. Jerzy Hausner
Minister Gospodarki, Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Pismem z dnia 15.05.2002 r. nr RPO/390426/01/IX/WK wystosowałem do Pana Ministra wystąpienie w sprawie istnienia luki prawnej uniemożliwiającej objęcie ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym wyodrębnionej (ze względu na datę wstąpienia do służby) grupy żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz Służby Więziennej. W wystąpieniu tym podnosiłem kwestię regulacji art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 z późn. zm.), który nie objął ubezpieczeniem żołnierzy i funkcjonariuszy, będących w służbie w dniu wejścia w życie przedmiotowej ustawy tj. 01.01.1999 r. Osoby te nie podlegają jej przepisom przez cały okres pozostawania w służbie, gdyż zastosowanie do nich mają regulacje prawne, które obowiązywały żołnierzy i funkcjonariuszy przed wejściem w życie tej ustawy. W odpowiedzi otrzymanej od Pana Ministra z dnia 12.06.2002 r. nr BDE.I. 077-65/02 uzyskałem informację, iż Rząd dostrzega konieczność zweryfikowania uregulowań kwestii ubezpieczenia emerytalnego żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy służb mundurowych i, że podjęte zostaną prace zmierzające do kompleksowego rozwiązania problemów tej kategorii osób.

Wbrew przedstawionym zapewnieniom Pana Ministra, o małym znaczeniu przedstawionego zagadnienia pragnę podkreślić, iż jestem odmiennego zdania i sądzę, że skala tego problemu się rozrasta. Jak bowiem wynika z docierających do mnie informacji sprawa ta nie dotyczy tylko kwestii związanych z odprowadzeniem składek emerytalno-rentowych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i ewentualnych problemów związanych z otrzymaniem z tego tytułu świadczeń emerytalno-rentowych ale także i prawa do uzyskania zasiłku dla bezrobotnych. Przykładem może być sprawa obywatelki, która od 01.10.1994 r. była pracownikiem cywilnym Państwowej Straży Pożarnej. W dniu 15.12.1998 r. została mianowana na stanowisko stażysty w służbie przygotowawczej w Komendzie Powiatowej PSP. Decyzją Komendanta Powiatowego PSP z dniem 10.11.2001 r. została ona zwolniona ze służby. Nie mogąc znaleźć pracy zarejestrowała się w dniu 8.01.2002 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna, uzyskując status osoby bezrobotnej ale nie mogła otrzymać zasiłku dla bezrobotnych. Zgodnie bowiem z art. 23 ust. 1 pkt 1 i 2 lit. a ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (tekst jedn. - Dz.U. z 2003 r. Nr 58, poz. 514), prawo do zasiłku przysługuje bezrobotnemu, dla którego nie ma propozycji odpowiedniego zatrudnienia, skierowania do prac interwencyjnych, robót publicznych lub na utworzenie dodatkowego miejsca pracy - jeżeli w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania, łącznie przez okres co najmniej 365 dni: był zatrudniony lub osiągał wynagrodzenie w kwocie co najmniej najniższego wynagrodzenia, od którego istnieje obowiązek odprowadzania składek na Fundusz Pracy.

Z kolei, zgodnie z wyżej powoływanym art. 6 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu podlegają m.in. funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej, którzy nie pozostawali w służbie w dniu wejścia w życie ustawy. Natomiast przepis art. 53 ust. 1 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu określa że, obowiązkowe składki na Fundusz Pracy ustalone są od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Oznacza to, iż pomimo tego, że funkcjonariusz PSP pozostawał w stosunku służbowym przez okres około 3 lat (a więc znacznie przekraczającym okres 365 dni); to ze względu na fakt rozpoczęcia służby przed 01.01.1999 r. (t.j. przed dniem wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) jest pozbawiony prawa do zasiłku dla bezrobotnych, gdyż nie podlegał obowiązkowi ubezpieczenia społecznego i nie była za niego odprowadzana składka na Fundusz Pracy.

W niniejszej sprawie zainteresowana wykorzystała wszystkie dostępne jej środki prawne mające na celu obronę jej praw, łącznie ze złożeniem skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Ze względu na tak skonstruowane przepisy, powodujące istnienie luki uniemożliwiającej objęcie ubezpieczeniem emerytalnym i rentowym (wyodrębnionej ze względu na datę wstąpienia do służby) grupy żołnierzy zawodowych, funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu oraz Służby Więziennej nie mogła ona wygrać sprawy, ponieważ Naczelny Sąd Administracyjny związany kognicją swojego działania uchyla decyzję, gdy stwierdzi naruszenie prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy, bądź naruszenie prawa dające podstawę do wznowienia postępowania administracyjnego albo względnie inne naruszenie przepisów postępowania, jeżeli mogło mieć ono istotny wpływ na wynik sprawy. W przedmiotowej sprawie tego rodzaju przesłanki nie występowały, a rozwiązanie mniejszej kwestii może nastąpić jedynie w wyniku wprowadzenia odpowiednich przepisów prawnych. Tego rodzaju zdarzenia nie stanowią odosobnionych przypadków, lecz dotyczą całej rzeszy żołnierzy i funkcjonariuszy, którzy byli w służbie do 01.01.1999 r. i po tym dniu ich stosunek służbowy uległ rozwiązaniu.

Nie zgadzam się także z twierdzeniem Pana Ministra, iż aktualny stan prawny nie pozbawia zabezpieczenia społecznego żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy, a tym samym nie są naruszone przepisy Konstytucji. Przedstawione przeze mnie fakty zarówno w poprzednim jak i obecnym wystąpieniu jednoznacznie wskazują, iż obecnie funkcjonująca regulacja prawna narusza szereg przepisów konstytucyjnych. W niniejszej kwestii najbardziej wyraźne jest naruszenie art. 67 Konstytucji, przyznającego obywatelom prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego, a także pozostawania bez pracy nie z własnej woli i nie mających innych środków utrzymania. Powoływany przepis art. 6 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych narusza określoną w art. 2 Konstytucji zasadę demokratycznego państwa prawnego, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej oraz zawartą w art. 32 Konstytucji zasadę równości obywateli wobec prawa i zakazu dyskryminacji.

W sprawie braku uregulowań prawnych umożliwiających uzyskanie zasiłku dla bezrobotnych przez żołnierzy służby kontraktowej, z którymi nie przedłużono umów po upływie okresu na jaki zostały zawarte, występowałem do Ministra Obrony Narodowej. Z uzyskanych od niego zapewnień wynika, że podejmie on starania zmierzające do usunięcia

istniejącej luki w obowiązujących przepisach przez nowelizację wyżej powoływanej ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), ponownie zwracam się do Pana Ministra z prośbą o pilne wprowadzenie odpowiednich regulacji prawnych mających na celu rozwiązanie przedstawionego problemu. Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku i dotychczas podjętych w niniejszej sprawie działaniach.

Z wyrazami szacunku

/-/

Do wiadomości:

- Minister Obrony Narodowej,
- Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji,
- Minister Sprawiedliwości.